

ФІНАНСОВА ДОВІРА ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТУ ІНВЕСТИЙНИХ ОПЕРАЦІЙ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Залучення домогосподарств до інвестиційних процесів та їх роль як безпосередніх учасників і власників внесків до фінансових установ вимагає регламентування взаємовідносин між даними суб'єктами, потребує розробки дієвих та ефективних механізмів взаємодії, що знаходить відображення у прийнятті та затвердженні відповідних нормативних актів щодо кожної зі сфер функціонування фінансового ринку.

Прийняття та контроль за виконанням законодавчо-нормативної бази покладено на державу та уповноваженні органи, що функціонують на кожному з сегментів фінансового ринку:

- Національний банк України;
- Національну комісію, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг;
- Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку.

Активний розвиток фінансового ринку України почався з набуттям незалежності, що спонукало до необхідності розробки законодавчої бази його функціонування. Прийняття 12.07.2001 року Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг» можна вважати відправною точкою розбудови системи законодавчо-нормативного забезпечення функціонування фінансового ринку.

Економічна криза 2008-2009 років продемонструвала наявність недоліків у сфері захисту інтересів вкладників фінансових інститутів і відсутності належного рівня фінансового контролю з боку держави та інших громадських організацій (асоціацій, фондів тощо) щодо моніторингу діяльності як банківського сектору так і небанківських фінансових установ.

Частково забезпечення права вкладників на гарантування повернення інвестованих коштів в разі погіршення платоспроможності фінансової установи покладено на Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, який було започатковано у 2001 році з прийняттям відповідного Закону. Однак, дія даного фонду, як певного страхового резерву, розповсюджується лише на банківські установи, натомість забезпечення компенсування внесків до інших інституцій, що провадять діяльність з залучення грошових коштів населення та формування накопичувальних рахунків (кредитних спілок, Недержавних пенсійних фондів тощо), не підпадає під дію державних гарантій.

Досвід втрати інвестованих коштів під час кризи та неможливості віднайти способи захисту своїх заощаджень у державних органах в силу відсутності відповідного законодавства та механізмів страхування інвестованих заощаджень, впливають на збільшення недовіри домогосподарств до

фінансового ринку, що негативно позначається на формуванні інвестиційних ресурсів для економіки в цілому.

Підвищення довіри домогосподарств до фінансових посередників та побудова ефективної взаємодії між домогосподарством-інвестором та фінансовим інститутом можливо лише при комплексному підході до гарантування захисту інвестора-фізичної особи, що має здійснюватись через забезпечення фінансової довіри. Основними складовими фінансової довіри є:

- економічна складова (фонд гарантування внесків, страхування здійснених накопичень, формування резервів тощо),

- інформаційна складова (висвітлення у ЗМІ, персональний звіт фінансової корпорації перед інвестором, участь установи у асоціаціях постачальників відповідних послуг і т.ін.),

- ефект участі (членство інвестора у асоціаціях та союзах споживачів послуг фінансових інститутів, проведення круглих столів та інформаційних зустрічей з представниками відповідної установи тощо),

- незалежний контроль (наявність трьохстороннього контролю за забезпечення платоспроможності інституту з боку держави, незалежних аудиторів та громадських організацій) (Рис. 1).

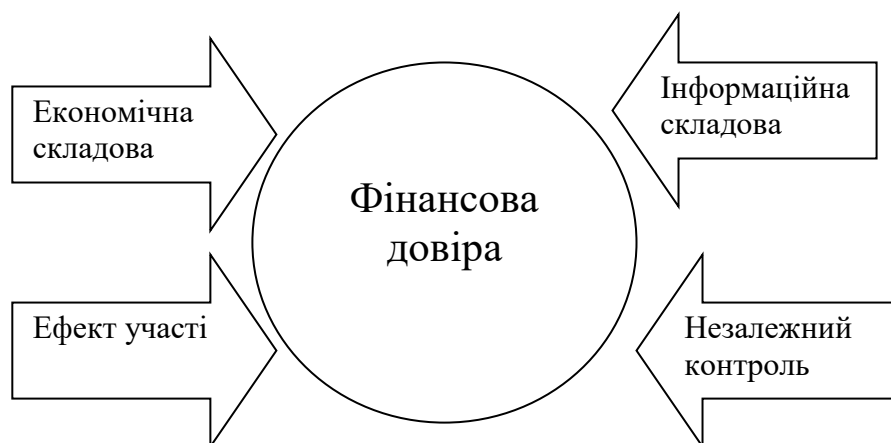

Рис.1. Складові фінансової довіри

Джерело: [складено автором]

Виділення та аналіз даних складових та їх використання при розробці законодавчих актів у сфері регламентування діяльності фінансових посередників, зокрема щодо внесення змін до ЗУ «Про кредитні спілки», ЗУ «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», прийняття «Конвенції про захист прав інвестора» і т.д. сприятимуть підвищенню ефективності розбудови діалогу між контрагентами через наявність різних способів впливу та видів контролю за стабільністю та надійністю функціонування установи.